Jan Strang

Kartanoiden ja huviloiden Laajasalo

Osa 2

Sisällysluettelo, sivunäytteitä ja henkilöhakemisto

Sisällysluettelo

- Sisällysluettelo 5
- Teoksen toisen osan esipuhe 6

Jollas 7

Jollaksen kartano ja osa-alue 7
- Johdanto osaan Jollas 9
- Jollaksen torpat vuoteen 1798 14
- Jollaksen kartano vuosina 1798–1918 16
- Jaettu Jollaksen kartano 1918–2025 33
- Tila Jollas vuodesta 1918 34
- Jollas Vestergård ja Björkeberga 40
- Tila Jollas Östergård ja Filbunken 41
- Länsi-Jollas 44
- Jollaksen pientaloasutus 47
- Vesiliikenne, rannat ja laiturit 63
- Tiet ja liikenne 68
- Kaupat, palvelut, koulut 71
- Vatorin telakka 76

Jollaksen huvilat 79
- Länsi-Jollaksen rantahuvilat 80
- Furuvik 81
- Tallberga 86
- Solbacka 88
- Marttila 94
- Einola 95
- Lillvik 97
- Östersol 101
- Hällvik 103
- Turvala 104
- Viikin torppa 106
- Keski- ja Itä- Jollaksen huvilat 109
- Maskholmen eli Aaltola 110
- Krapina eli Lindenäs 111
- Strandbo eli Rantala ja Kultala 113
- Källvik eli Maskudden ja Källan 116
- Birka eli Furulund ja Aurala 119
- Söderstrand 123
- Carl-Anne-bo 125
- Penttilä eli Kortela 127
- Salmela (Toivola) eli Bergsund 129
- Majniemi eli Leponiemi 133
- Abbas 138
- Honkasyrjä 139
- Metsäpirtti eli Grankulla 142
- Stenberga 144
- Filbunken ja Udden 146
- Sommarbo 147
- Siesta 149
- Kukonkallio 150
- Solvik eli Backfall 151
- Weekend 153
- Tinaranta 155
- Pesäpuu 157
- Rauhala eli Bastuvik eli Gullan eli Puuskaranta 159
- Gunnebo eli Marjukkala ja Björkvik 162
- Svalvik 164
- Nordbacka ja Vatorin telakka 170
- Knysnäs 171
- Nykulla 173
- Sisämaan huvilat 174

Yliskylä 177

Laajasalon kylä ja Degerön kartano 179
- Johdanto osaan Yliskylä 181
- Laajasalon kylä vuosina 1540–1798 183
- Degerön kartano vuosina 1648–1798 191
- Kartanon torpat 1700-luvulla 196
- Villingin varhaista historiaa 199
- Degerön kartanon jako v. 1798 201
- Degerön kartano vuosina 1798–1879 204
- Kartano Castréneilla 1879–1955 216
- Kartanon rakennukset 224
- Huvilapalstoja kartanon maille 234
- Kartanon maiden pientaloasutus 236

Uppbyn tila 241
- Uppbyn tila v. 1543–1877 242
- Uppby Lindbergeillä 1878–1962 248
- Uppbyn isännät ja emännät 253
- Uppbyn rakennukset 255
- Uppbyn haltijamänty 260
- Uppbyn sotilastorppa 262
- Uppbyn huvila-asutus 1850–1975 263
- Uppbyn maiden pientaloasutus 271
- Itäniitty – Österäng 276

Yliskylän osa-alue 283
- Kerrostalojen Yliskylä 284
- Paikkoja Yliskylässä 292

- Kanava ja Herttoniemen silta 298
- Yliskylän venesatamat ja laiturit 307
- Tiet ja liikenne 317
- Vanha Yliskylä 318
- Yhdyskunta ja palvelut 327
- Degerö FBK – Laajasalon VPK 340
- Seurojen talo ja Bio-Degerö 343
- Yhdistyksiä 346
- Laajasalo urheilee 353

Yliskylän rantahuvilat 365
- Villa Selin 366
- Notstrand eli Kallioranta 367
- Räfsund eli Dannebrog 369
- Villa Lindgren – HNMKY 373
- Humleudd eli Laajaranta 376
- Lassebo 379
- Toivola eli Paiputti eli Kesäranta 381
- Tomtebo 383
- Torppa ja tila Henriksnäs 384
- Torppa Skuggrik 385
- Skuggrikin rantahuvila 390
- Villa Alexis Stjerncreutz 392
- Sofiero eli Salmensivu 394
- Honkapirtti 396
- Mäntylä, Einilä ja Laaksola 397
- Sofielund 398
- Salmensuu eli Solhagen 400
- Rauhala 403
- Österängsudden eli Haukkaniemi 405
- Solberga 408
- Fridhäll 409
- Koivula 410
- Päivärinne 412
- Råbacka 413
- Sofieberg 415
- Villa Sofia Alander 417
- Tallbo 418
- Villa Veijola 420
- Sofieberg eli Villa Revel 421
- Yliskylänlahden torppa 423
- Villa Seeck 427
- Villa Stenberg eli Huvinotko 429
- Villa Törnroos–Halonen–Vilenius 432
- Getberg 434

Yliskylän sisämaan huvilat 435
- Reposalmen sisämaan huvilat 436
- Ilomäen sisämaan huvilat 440
- Kanavamäen sisämaan huvilat 448
- Yliskylänkaarenmäen huvilat 463
- Ryytikujanmäen huvilat 468
- Yliskylän lahden sisämaan huvilat 475
- Itäniityn sisämaan huvilat 478
- Isosaarentien alueen huvilat 483
- Reposalmentien alkupään huvilat 484
- Hevossalmen pohjoisosan huvilat 486

Lähteet ja hakemisto 487
- Lähteet 487
- Henkilöhakemisto osaan 2 492

Teoksen toisen osan esipuhe

Teoksen rakenne

Osan kaksi rakenne poikkeaa siitä, mitä osan yksi esipuheessa sanottiin. Osa 2 jakaantuu kahteen osaan, jotka ovat: Jollas (2E) ja Yliskylä (2F).

Osa Jollas jakaantuu kahteen alaosaan: 2E1 Jollaksen kartano ja osa-alue ja 2E2 Jollaksen huvilat.

Osa Yliskylä jakaantuu viiteen alaosaan, jotka ovat: 2F1 Laajasalon kylä ja Degerön kartano, 2F2 Uppbyn tila, 2F3 Yliskylän osa-alue, 2F4 Yliskylän rantahuvilat ja 2F5 Yliskylän sisämaan huvilat. Osassa Yliskylä käsitellään paitsi itse osa-aluetta myös koko Laajasaloon liittyviä asioita.

Kiitokset

Kiitän lämpimästi kaikkia kirjan teossa avustaneita, erityisesti kuvien luovuttajia ja haastateltuja henkilöitä. Lista heistä on teoksen lopussa.

Helsinki 31.5.2025

Jan Strang

Johdanto osaan Jollas

Mikä Jollas

Paikannimellä Jollas ymmärretään nykyisin Helsingin kaupungin Laajasalon kaupunginosan Jollas-nimistä osa-aluetta. Tämän alueen historiasta tämä kirjoitus kertoo. Paikannimellä Jollas on eri aikoina ollut muitakin merkityksiä. Ennen 1940-lukua Jollas tarkoitti pienempää aluetta kuin nykyisin.

Vuoteen 1798 nimellä Jollas tarkoitettiin Laajasalossa, Degerön kartanon maiden itäosassa, ollutta kolmen torpan muodostamaa asutusta.

Vuonna 1798 kartano jaettiin neljäksi pienemmäksi tilaksi, joista yksi muodostettiin Jollaksen torppien ympärille ja sai nimen Jollas. Jollaksen tilan maat käsittivät Jollaksen lahden itäpuoleisen osan Laajasalosta eli nykyiset pienalueet Keski-Jollas ja Itä-Jollas.

Nykyinen Länsi-Jollas ei kulunut Jollaksen tilan maihin. Se kuului vuoden 1798 jaossa muodostettuun tilaan Degerå gård eli Degerön kartano. 1930-luvun lopulla lähtien, myös tätä aluetta ryhdyttiin kutsumaan Jollakseksi. Arvatenkin syystä, että alueelle mentäessä käännyttiin Laajasalon tieltä itään tielle, jota osoittavassa tienviitassa luki Jollas.

Nimistöstä – Jollas – Jolms

1500- ja 1600-lukujen asiakirjoissa Jollaksen asumuksen nimenä on Ytter-Degerö eli Ulko-Laajasalo. Vanhimmissa henkikirjoissa, vuosina 1734–1759, Jollaksen niemenä on Jolms. Siitä eteenpäin nimenä on ollut Jollas. Yhdessä rippikirjassa nimenä on Jollens. Nimen alkuperää ei tiedetä.[1]

Vuosien 1777 ja 1794 isojakokartoilta löytyvät seuraavat paikannimet Jollaksessa. Selityksinä suluissa käännös ja ”=” merkin jälkeen

1 Helsingin kadunnimet.

ja Cecilia (1820–1875) Remander. Fredrikan kuoltua vuonna 1857, Cecilia peri hänenkin puolikkaansa ja kartano jäi näin yksin hänelle. Mamsellit lienevät asuneet Jollaksessa ympärivuotisesti suuren, ellei suurimman osan ajasta, jonka he kartanon omistivat.[1] Koska vuonna 1875 kuolleella mamselli Cecilialla ei ollut omia jälkeläisiä tila siirtyi sivuperintönä hänen veljelleen Gustaf Fredrik Remanderille (1804–1878) ja hänen edesmenneen veljensä Karl O. Remanderin (1811–1864) lapsille. G.F. Remanderin kuoltua lapsettomana vuonna 1878 tila jäi K.O. Remanderin lapsille. Perintö jaettiin ajan tavan mukaan tasan viiden lapsen kesken siten, että poika Hjalmar sai 2/6 ja neljä tytärtä kukin 1/6. Ainakin yhdellä uusista omistajista oli kiire muuttaa perintönsä rahaksi, minkä johdosta Cecilia neidin pitkäaikainen huushollerska Sofia Öhman joutui palkka- ja muiden saataviensa turvaamiseksi hakemaan oikeudelta kartanon omaisuuden hukkaamiskieltoa, kunnes saatavat oli maksettu. Vuonna 1880 perilliset solmivat kaupan Jollaksen myymisestä piskuisen ahvenanmaalaisen Vårdön seurakunnan kirkkoheralle Oskar Elis Petterssonille (1831–1886). Saatavistaan huolestuneet velkojat eivät kauppaa kuitenkaan hyväksyneet, vaan veivät asian oikeuteen. Kauppa peruuntui ja tila jäi Remanderin sisaruksille.

Kuva ↑: Jollaksen kartanon vanhalla kivinavetalla lienee ikää jo yli 200 vuotta ja on se näin ollen ainakin Jollaksen vanhin rakennus eikä koko Laajasalosta montaakaan yhtä vanhaa taloa löydy. (foto JS 7.3.2020)

Kuva ↗: Pätkä pitkää kiviaitaa, joka ylettyi päärakennuksen pohjoispuolelta liki Jollebohon asti. Vielä enemmän kiviaitoja on Itä-Jollaksessa. (foto JS 29.4.2022)

Jollaksen kuvaus vuodelta 1865

Vuonna 1865 Helsingin seurakunnissa suunniteltiin köyhäintalon perustamista kaupungin läheiselle maaseudulle. Hankkeen puuhamiehet saivat vihiä, että Jollaskin olisi myytävänä ja kävivät paikkaa katsastamassa ja tekivät seuravan arvion tilasta: ”Jollas on erotettu osa Degerön säteritilasta ja on samaa maanluontoa ja sijaitsee Helsingin pitäjässä, noin 20 virstaa maitse ja 9 virstaa vesitse Helsingistä. Sen sijainti on erityisen kaunis meren äärellä (Villinginsalmi). Näytetyn kartan ja sen selityksen mukaan omistusala on kaikkiaan 288 tynnyrinalaa[2], josta 34 ta on viljeltyä maata ja 254 metsää, mutta maan karu laatu huomioiden jyvitysarvoltaan vain 57 ta. Pääosin hiekkamultapelloille on kylvetty ’jo-

1 Henkikirjat.

2 Tynnyrinala on noin ½ hehtaaria. Lyhennettynä jatkossa ta.

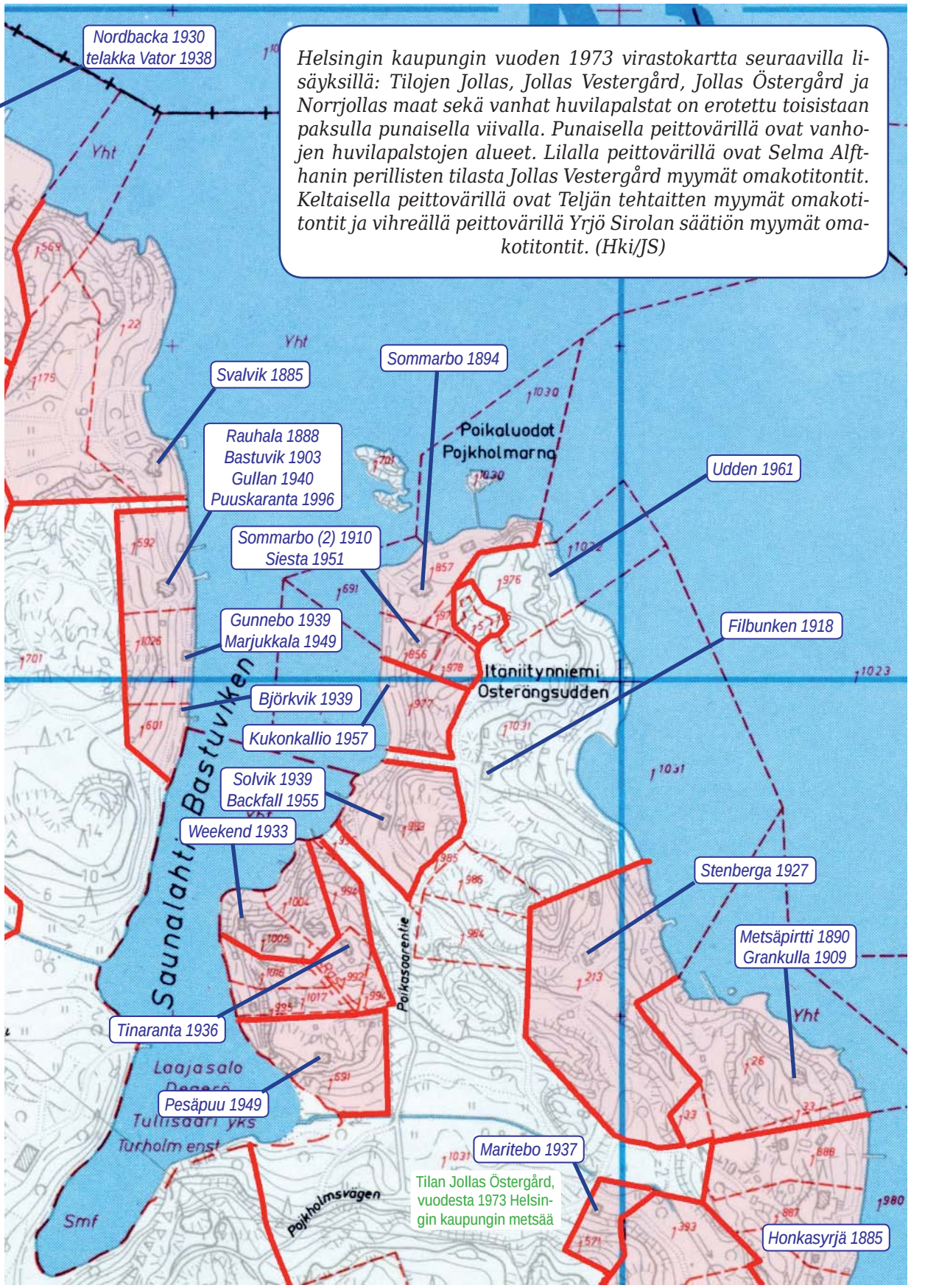

Helsingin kaupungin vuoden 1973 virastokartta seuraavilla lisäyksillä: Tilojen Jollas, Jollas Vestergård, Jollas Östergård ja Norrjollas maat sekä vanhat huvilapalstat on erotettu toisistaan paksulla punaisella viivalla. Punaisella peittovärillä ovat vanhojen huvilapalstojen alueet. Lilalla peittovärillä ovat Selma Alfthanin perillisten tilasta Jollas Vestergård myymät omakotitontit. Keltaisella peittovärillä ovat Teljän tehtaitten myymät omakotitontit ja vihreällä peittovärillä Yrjö Sirolan säätiön myymät omakotitontit. (Hki/JS)

Tilan Jollas Östergård, vuodesta 1973 Helsingin kaupungin metsää

Birka eli Furulund ja Aurala

<жжжжжжжжжжжжжжжжжжжжжжжж><жжжжжжжжжжжжжжжжжжжжжжжж><жжжжжжжжжжжжжжжжжжжжжжжж>

Birka eli Furulund ja Aurala, 1885–1995

Pinta-ala 1,37 ha (1891–1953). – **Palsta:** *Vuosina 1885–1995 tila Furulund 1:14 + lisämaa v. 1894–1995 tila Aurala 1:36.* – **Omistajat:** *August Robert Svanström 1885–1892, Hedvig Silén 1892–1919 (Aurala vuoteen 1927), Hjalmar von Frisendorff 1919–1921, Valdemar Tefke 1921–1953 (Aurala vuodesta 1927), SOK 1953–1995.* – **Sijainti:** *Jollaksentie, Porvariskuninkaan puisto.* – **Nykyisin:** *Purettu. Kivijalkojen rauniot jäljellä puistossa ja uimahuone laiturin nokassa. Sauna on jäljellä siirrettynä osoitteeseen Matosaarenkuja 5.*

Birka lyhyesti

Birka eli Furulund ja Aurala oli kahden huvilan huvilapalsta nykyisen Porvariskuninkaan puiston paikalla. Furulund huvilan perusti metsänhoitaja A.R. Svanström v. 1885 ja Aurala huvilan tohtori Hannes Gebhard v. 1894. Viimeisen yksityisenomistajan Valdemar Tefken mukaan paikkaa kutsutaan kaupungin selvityksissä Tefken huvilaksi. Kumpikin huviloista on tuhoutunut. Paikalla ovat vielä rauniot.

Svanströmin huvila

Vuonna 1885 metsänhoitaja A.R. Svanström osti Jollaksen etelärannalta runsaan hehtaarin suuruisen palstan, jolle antoi nimeksi Furulund ja rakennutti paikalle huvilan. Rakennus on merkitty vuoden 1886 kartalle. Paikka oli ollut hänellä vain seitsemän vuotta, kun hän sen vuonna 1892 myi.

August Robert Svanström (1838–1901) oli vuonna 1885 saanut metsänhoitajan viran Helsingistä metsähallituksesta toimittuaan sitä ennen piirimetsänhoitajana Pohjois- ja Itä-Suomessa. Hänen muusta toiminnastaan tiedämme, että hän rakennutti Helsingin keskustaan kaksi kivitaloa, toimi mm. yhdistyksissä Arbetes vänner ja Helsingfors yrkes- och industriidgarnas förbund sekä oli lämmin musiikin ystävä ja hyvä laulumies. Opiskeluaikanaan Svanström oli kuulunut Aleksis Kiven ystäväpiiriin. Hänen puolisonsa oli Hilma Palmqvist, jonka Albina-sisarelta Kivi sai kahdesti rukkaset.

Degerön kartano vuosina 1798–1879

Kartanon omistushistoria v. 1798–2025

Tässä luvussa kerrotaan vanhan suuren Holmgårdin kartanon jaossa muodostuneesta uudesta Degerön kartanosta, joka muodostui 7/16 osaa vanhasta Holmgårdin säteritilasta.

Asessori Limnell 1798–1807

Supistuneen Degerön kartanon ensimmäinen isäntä Carl Limnell (1750–1824) oli Turun yliopistosta valmistunut lakimies. Oltuaan v. 1770–1784 Turun hovioikeuden palveluksessa kanslistina ja notaarina hän vuosina 1784–1808 toimi armeijan laivaston Viaporin eskaaderin sihteerinä ja tilintarkastajana, joka lienee ollut linnoituksen korkeimpia siviilivirkoja. Vuosina 1811–1822 hän oli ensin Turun hovioikeuden asessorina ja sitten kollegineuvoksena. Hänen Laajasalon ajan puolisonsa vuodesta 1799 lähtien oli Turun yliopiston maineikkaan kemian professorin Pehr Adrian Gaddin tytär.[1] Degerön kartanon hän myi vuonna 1807, ennen Turkuun muuttoaan ja ennen työpaikkansa Viaporin linnoituksen joutumista venäläisille.

1 Westerlund 1923.

Kuva ↑: Degerön kartanon päärakennus. (foto JS 6.5.2024)

Kartta →: Degerön kartanon vuonna 1798 piirretyt rajat sijoitettuna vuoden 2018 ilmakuvalle. Yliskylän lisäksi maita oli Länsi-Jollaksessa sekä saarissa Vartiosaari ja Paloluoto. (kartta Hki, piirros JS)

Sotaneuvos Silfverskiöld 1807–1810

Vuonna 1807 Degerön kartanon osti 3 100 taalerin hinnalla luutnantti, sotaneuvos Pehr Christian Silfverskiöld (1756–1811). Uusi omistaja oli Turun ylioppilas, lähtenyt v. 1765 sotilasuralle ja eronnut palveluksesta luutnanttina v. 1777. Hän oli aviossa Anne Maria Kuhlhielmin kanssa. Vuosina 1792–1811 Silfverskiöld omisti Gumbölen kartanon Espoossa. Vuonna 1805 hän sai sotaneuvoksen arvon. Suomen historian tekemiseen sen tärkeässä käännekohdassa hän pääsi osalliseksi, kun hänet v. 1808 valittiin Uudenmaan ja Hämeen läänin aateliston edustajaksi lähetystöön, joka lähti Pietariin valmistelemaan Suomen tulevaa autonomiaa. Hän osallistui v. 1809 Porvoon valtiopäiville.[2]

2 Elgenstierna.

Uppby Lindbergeillä 1878–1962

Kuva ↑: Noin v. 1803 Degerholmin veljekset aikoivat jakaa tilan ja rakensivat toista puolikasta varten toisen päärakennuksen. Jako ei toteutunut. Talo on jäljellä ja toiminut kohta 40 vuotta Laajasalon kotiseututalona. (foto JS 25.5.2019)

Kuva →: Uppbyn isäntäväki noin v. 1895. Isäntä Karl Lindberg ja emäntä Eufrosyne Lindberg (ent. Degerholm) välissään poika Axel Lindberg. (LL)

Karl ja Eufrosyne Lindberg

Gustaf Edvard Degerholmin kuoltua vuonna 1874, leskeksi jäänyt rouva Eufrosyne Degerholm tarvitsi tilanpitoon apua ja palkkasi tilanhoitajaksi sipoolaisen Karl Fredrik Lindbergin (1853–1929). Kun sitten tilan omistanut Degerholmien yhdeksänvuotias poika Axel Edvard kuoli, niin hänet lain mukaan peri äitinsä leski Eufrosyne. Vuonna 1878 Eufrosyne Degerholm solmi uuden avioliiton pehtorinsa Karl Fredrik Lindbergin kanssa. Karl Lindbergistä tuli näin tilan isäntä yli 20 vuodeksi.

Karl ja Eufrosyne Lindbergille syntyi kaksi lasta. Heistä tytär kuoli nuorena. Poika Karl Axel (1879–1926) peri tilan äitinsä kuoltua vuonna 1896. Axelin isä Karl Lindberg jatkoi vanhana isäntänä ja tilanhoitajana Axelin täysi-ikäisyyteen asti. Vuonna 1903 Axel Lindberg solmi avioliiton Julia Sofia Ekmanin (1878–1959) kanssa ja otti tilan isännyyden. Karl Lindberg avioitui uudelleen ja muutti pois, mutta uuden liittonsa kariuduttua joitakin vuosia myöhemmin palasi takaisin poikansa luokse Uppbyhyn. Karl Lindbergin vaiheista v. 1903 jälkeen kerrotaan kirjan osassa 1 sivulla 108.

Kerrostalojen Yliskylä

Vuohikallion 1960-luvun kerrostalot

Kuva ↑: Laajasalon ensimmäiset kerrostalot Vuohikallion laella v. 1966 ilmakuvassa. Niiden edessä Uppbyn hiekkakuoppa ja 1950-luvun alun rintamaiestaloja. (HKM / foto Möller)

Kuvat ↗ →: Vuosien 1972–1973 ilmakuvissa kerrostaloja on valmistunut ja rakennetaan Uppbyn tilan entisille pelloille ja Ilomäen rinteille. (HKM / foto Möller)

Laajasalon kerrostalorakentamisen ja samalla Laajasalon asemakaavoittamisen alkulaukaus oli Uppbyn tilan länsiosien myynti rakennusliike Otto Wuoriolle vuonna 1960. Rakennusliike oli yhteydessä Helsingin kaupunkiin, joka suhtautui ajatukseen alueen kerrostalorakentamisesta myönteisesti. Kaupunki antoi tehtäväksi asemakaavan laatimisen arkkitehti Olli Kivisen toimistolle. Toimeksiantoon kuului, että Wuorion omistaman Vuohikallion itäpuolen ohella kaavoitetaan myös kaupungin omistama Vuohikallio länsipuoli. Kaava valmistui vuonna 1963 ja vaikka valitusten vuoksi sai lainvoiman vasta vuonna 1965, niin rakennustyöt aloitettiin jo vuonna 1963. Ensimmäinen talo valmistui v. 1964 ja muut varsin pian sen jälkeen.

Vuohikallion alueelle tuli vain osakehuoneistoja. Wuorion maille perustetut asuntoosakeyhtiöt omistivat itse tonttinsa. Kaupunki ei omalta osuudeltaan tontteja myynyt, vaan vuokrasi. Alueen talot ovat pitkiä, 4–6 kerroksisia. Pysäköinti sijoitettiin erillisille tonteille, joille rakennettiin betonikansia, jolloin pysäköinti saatiin kahteen tasoon ja alemman kerroksen pysäköijät katon autonsa päälle. Pysäköintialueet omisti erillinen yhtiö Yliskylän huolto, jossa taloyhtiöt olivat osakkaina. Talojen lämmitystä hoitaman perustettiin lämpöyhtiöitä, joista kukin vastasi usean lähellä toisiaan olevan talon lämmityksestä. Lämpö

Yliskylän venesatamat ja laiturit

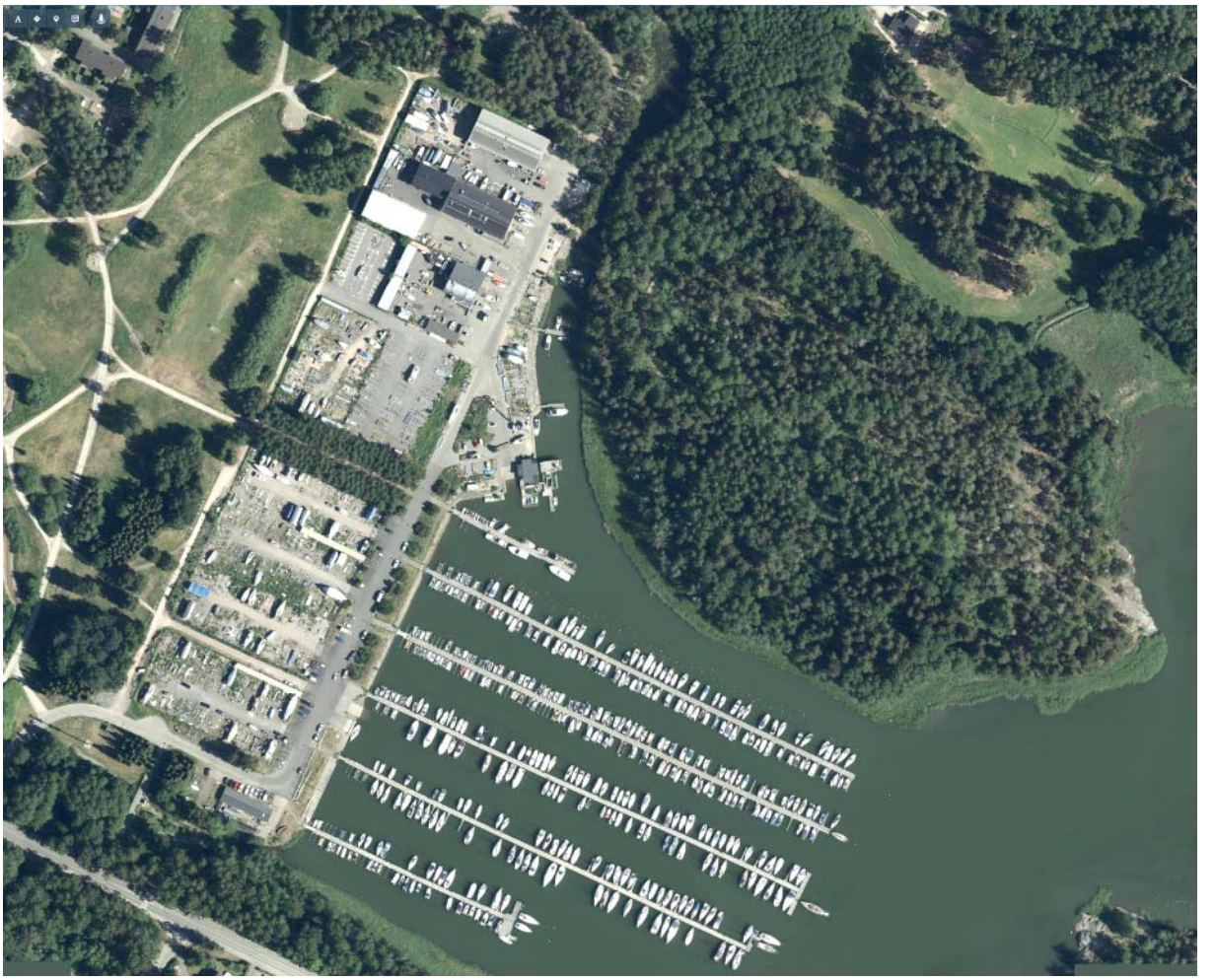

Sarvaston venesatama

Satama

Iso-Sarvaston päässä on nykyisin Laajasalon suurin ja eräs koko Helsingin suurimmista venesatamista. Venepaikkoja on noin 700. Vieressä on laaja telakka-alue veneiden talvisäilytykseen. Satamassa on myös muutama liikerakennus, joissa toimii venealan yrityksiä. Venekerholla on satamassa omia tiloja. Useana kesänä alueella on toiminut rantakahvila. Noin puolet sataman venepaikoista on Sarvaston venekerho -nimisen yhdistyksen hallinnassa ja toinen puoli on kaupungin liikuntaviraston hallinnassa. Venekerhon paikat ovat sen jäsenten käytössä. Kaupunki luovuttaa venepaikkoja ilman jäsenyyttä. Kumpikin vaihtoehto on maksullinen. Satamassa on tällä hetkellä neljä pitkää ja kaksi puolipitkää laituria. Kaupungin sataman virallinen nimi on Iso-Sarvaston venesatama ja kerhon sataman Sarvaston venesatama.

Sataman synty

Satama on rakennettu täyttömaalle 1970-luvulla. Sitä ennen paikalla oli laaja ruovikkoinen vesijättö. Vuonna 1960-valmistuneessa alueen ensimmäisessä yleiskaavassa Sarvaston ruovikko on merkitty "lentoliikenteelle varatuksi alueeksi". Liekö ajateltu helikopterikenttää? Venesatamamerkintöjä ei kyseisessä kaavassa ollut lainkaan. 1965

Yliskylän kansakoulu – ala-aste

Suomenkielinen kansakoulu nimeltä Yliskylän kansakoulu aloitti Laajasalossa v. 1967. Alkuun toimittiin väliaikaistiloissa kahdessa parakissa Köökarinkujan päässä ja Uppbyn tilan entisessä päärakennuksessa. Uusi koulutalo osoitteeseen Holmanmoisiontie 1, nykyisen kirkon eteläpuolelle, valmistui vuonna 1969. Talossa toimi myös Laajasalon lasten neuvola. Alkuvaiheessa rakennus oli Laajasalon ainoa kaupungin tila. Sitä ja erityisesti sen voimistelusalia saattoivat iltaisin käyttää muutkin kuin itse koulu. Vuoden 1977 peruskoulu-uudistuksen yhteydessä koulun nimeksi tuli Yliskylän ala-aste. 2000-luvun alussa nimi muuttui Laajasalon ala-asteeksi. Vuonna 2011 koulu yhdistettiin hallinnollisesti Laajasalon yläasteen kanssa Laajasalon peruskouluksi.

Tahvonlahden kansakoulu – ala-aste

Toinen kansakoulu valmistui Gunillantien päähän vuonna 1973. Koulu sai nimekseen Tahvonlahden koulu, koska oli lähellä Stansvikin lahtea, joka oli saanut nimen Tahvonlahti. Tahvonlahden osa-alueella se ei ollut vaan Yliskylän. Koulun osoite on Gunillantie 12. Vuoden 1977 peruskoulu-uudistuksen yhteydessä koulun nimeksi tuli Tahvonlahden peruskoulu.

Laajasalon yhteislyseo – yläaste ja lukio

Peruskouluun siirryttiin Helsingissä vuonna 1977. Ennen uudistusta neljä vuotta kansakoulua käyneet siirtyivät oppikouluun, jos mielivät ammattikoulutasoa pidemmälle kouluttautua. Oppikoulu Laajasaloon avattiin vuonna 1971. Aiemmin lähimmät suomenkieliset oppikoulut olivat olleet Kulosaaren yhteiskoulu vuodesta 1940, Herttoniemen

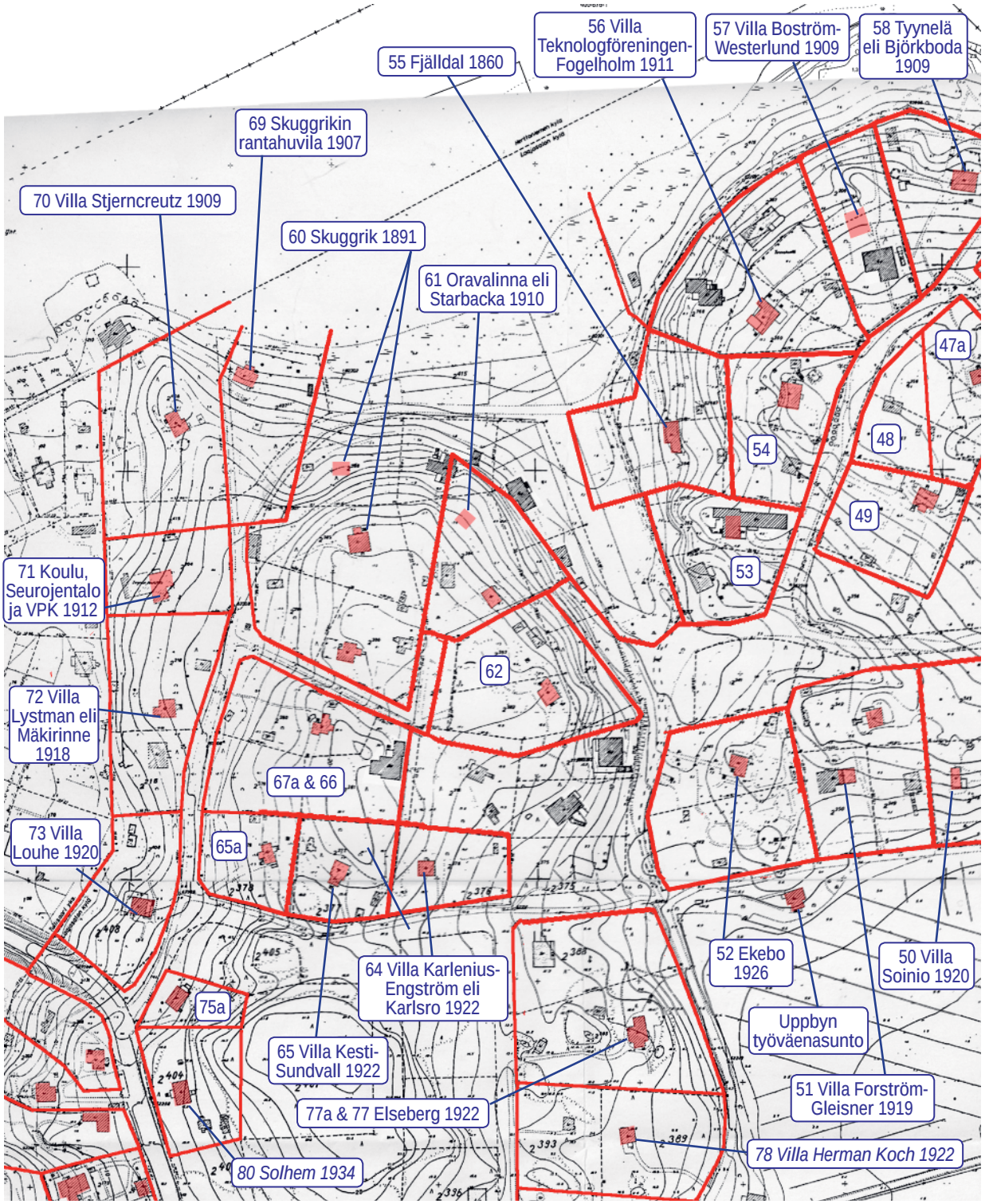

Kuva ↑: Uppbyn maiden pohjoisosa eli Kanavamäki ja Yliskylänkaaren mäki. Vuoden 1960 kantakartalle on punaisella merkitty vuokrapalstojen rajat ja noin vuonna 1940 olemassa olleiden asuinhuviloiden sijainti. (Hki/JS)

48 Villa Engström-Hemmer 1918
49 Helenero 1926
47a Villa Gustafsson 1927
53 Villa Helenius–Nupnau–Gundersen 1913

Räfsund eli Dannebrog

<жжжж

Kuva ↖: Kolmiloikkaaja Yliskylän urheilukentällä n. v. 1930. Takana näkyy kentän huoltorakennus. (LL)

Kuva ←: Tenniksen pelaaja huvila Majniemen tenniskentällä n. v. 1905. (IT)

Kuva ↑: Hiihtäjiä Uppbyn pellolla 1930-luvulla. Tekstiilit eivät tuolloin vielä olleet urheilussa keskeistä. (LL)

Laajasalon tenniksen varhaisvaiheet

Tennis on tänä päivänä hyvin vahva laji Laajasalossa. Lajilla on saaressa kunniakkaat perinteet. Kun Tennisseura Sata-tennis vuonna 1982 perustettiin, se otti nimeensä sanan "sata", sen kunniaksi, että perustamisvuonna tuli kuluneeksi sata vuotta siitä, kun Laajasalossa ensimmäisen kerran pelattiin tennistä. Tuo tapahtuma on merkittävä siksi, että se oli ensimmäinen kerta, kun tennistä tiedetään Suomessa palatun missään.

Kun tennistä vuonna 1881 Laajasalossa pelattiin, tapahtui se Stansvikin kartanon pihalla. Kartanon nuoriherra Reinhold von Willebrand oli innostunut urheilusta ja ilmeisesti oli tuonut englannin matkaltaan mukanaan tenniksen pelaamiseen tarvittavat välineet, koskapa oli kutsunut ystäviään kartanoon tennistä kokeilemaan. Yksi mukana olleista on asiasta kertonut. Peli tuli Suomeen, mutta Willebrand ei siitä näytä innostuneen, koskapa kartanoon ei varsinaista tenniskenttää Willebrandien aikana rakennettu.

Moniin Laajasaloon herrashuviloista kenttä kuitenkin rakennettiin. Varma tieto on kymmenestä saaressa olleesta yksityisestä tenniskentästä ajalta ennen sotia. Vuonna 1901 painetulle kartalle on viiden huvilan alueelle merkitty suorakaide, jonka todennäköisin tulkinta on, että paikalla on ollut tenniskenttä, joten kenttiä kaikkiaan lienee ollut 15. Huviloiden Majniemi ja Lillvik tenniksenpeluusta on säilynyt valokuvia vuosilta 1900–1910. [1].

Sotien jälkeen vanhoista kentistä lienee ollut käytössä enää kaksi Shellin kenttä Kruunuvuoressa ja huvila Furuvikin kenttä. Shellin kenttä jäi öljysataman laajennuksen alle jo 1940-luvulla. Furuvikin kenttä oli huonossa kunnossa. Vuonna 1953 kaupunki rakensi

1 Katso sivut 99 ja 136.

Henkilöhakemisto osaan 2

A

Aalto A 478
Aalto A B 403
Aalto A T 479
Aalto L K 478
Aaltonen V 473
Ackté A 276, 279, 327, 405
Adamsson H 31
Adamsson V 31
Ahlfors B 345
Ahlström A 165
Ahlström H 167
Ahonen L & A & H 486
Ahrenberg J 436
Ahto S 144, 145
Alander A 417
Alander R 416, 421, 422
Alander S E 417
Alanne A 483
Alanne H 483
Albrecht G 88, 90
Albrecht G pääjohtaja 90
Alfthan A 40, 214
Alfthan K 214
Alfthan (s. Tawaststjerna) S 33, 40, 55, 60
Alhos A-L 349
Ali A 462
Ali B 462
Ali O & V & Y & Z 459
Aminoff C J 194
Andersén H 346
Anders Mattson 253
Anders Persson 183, 253
Andersson A 483
Andersson C 31
Andersson E 483
Andersson G B 320
Andersson V 483
Andström A 181, 458, 480
Angervuori K 373, 375
Ant-Wuorinen E 418, 419
Ant-Wuorinen O 310
Ant-Wuorinen (s Lydecken) K 167
Appelberg insinööri 298, 299
Armfelt E 194
Armfelt K 16, 195, 201, 202
Armfelt K A 16, 187, 195
Armfelt O 194
Aromaa A W 481
Aronen H 465
Arpiainen A 483
Asikainen E & M I 439
Aspelin J R 400, 401
Aspelin W 83
Asperen L 101
Asperen V 101
Auramo H 394, 395, 396

B

Bastman I 423, 424
Beers (s. Alfthan) rouva 60
Bengelsdorff N 251, 423, 425
Bengelsdorff W 425, 427
Bengt Hindrichson 183
Bergbom J 332, 340, 395, 398
Bergbom K 384
Berg F 214, 299
Biese E 142, 143
Biese (s Ranin) A F 143
Björklund U 110
Blåfield G 194
Blåfield H 186
Blaugrund B 443
Blomfelt E 342
Blommendahl E 486
Blomqvist A 333, 413
Blomqvist B 413, 468
Blomqvist E 332, 414
Blomqvist G 392, 413
Blomqvist Georg 420
Blomqvist K 31
Blomqvist M 332, 414
Blomqvist (Morberg) H 330, 468
Blomqvist O 383
Blomsted S 141
Bobrikoff N 89
Boman (Bågman) L 197
Borenius B 153
Borenius E V 153
Borenius H 153
Borenius J 153
Borenius L 153
Borenius S 153
Borgström K T 300
Borgström L 300, 332
Borgström R 300
Boström A 459, 461
Botsis I 189
Brandt J L 16, 201, 203
Brita Henrikintytär 242, 246, 253
Brotherus S 200
Brunér F a 299
Brunila B 270
Brunou senaattori 485
Brunow A C (Forbes, Mellin) 194
Brunow K 194
Bursell E 442
Bäckman W 456
Bäckström A 453
Bäckström B 461
Bäckström E 453
Bärlund J 31
Bärlund T 359, 360
Bönhard B v 194
Bönhard J v 194

C

Carl A 31
Carlson E 405
Carlström E H 484
Castrén G 46, 49, 53, 217, 218, 219, 229, 231, 332, 366, 387
Castrén L 216, 217, 219, 229, 230, 332
Castrén M A 216
Castrén N 228
Castrén O 217, 229, 231
Castrén R 216, 217, 219, 227, 228, 230, 231, 234, 304
Castrén (s Thesleff) T 217
Castrén Z 401
Catani (s. Matikkala) M 101, 102
Cederlöf A 320
Cederlöf B 486
Christides G A 173
Christides G S 171, 173
Christierson F v 207, 208
Chydenius S 300
Collander P 139, 140
Collin K 31
Cronstedt B S 191
Cronstedt C 205, 211

D

Damström A 151
Damström (s Tawaststjerna) G 151, 152
Degerholm A 247, 254, 262
Degerholm A E 247, 248, 253, 254
Degerholm A J 246
Degerholm E S 247, 254
Degerholm G E 247, 248, 254
Degerholm H G 253
Degerholm J G 254
Degerholm J H 246, 253
Degerholm K G 246, 253
Degerholm (Lindbgerg) E 247, 248, 254
Degerholm S 262
Doktar G W 111, 112
Doktar P 105, 112
Donner J 116, 118
Drisin L E 400
Dugin M & F 471, 472
Dunckel U 123, 124

E

Edbom F 423
Ehrensvärd A 197
Ehrensvärd C A 197
Ehrnrooth (Forsman) M 441
Ek E 442
Ekebohm G & K 456
Ekholm O 444
Eklund A 385
Eklund A F 385
Eklund A W 458
Eklund Bertel 282, 318, 324, 326, 385, 386, 387, 463
Eklund Bror 389
Eklund Bruno 181, 276, 280, 281, 282, 320, 326, 327, 340, 342, 352, 388, 389, 396, 405, 408, 482
Eklund Emil 327, 332, 385, 386, 390, 470
Eklund Erik 268, 276, 280, 282, 315, 327, 386, 389, 403, 405, 408, 410, 412, 470
Eklund Eva 385, 386
Eklund Gunnar 486
Eklund Gustaf 385, 387, 466
Eklund suku 236, 318, 384, 387, 389, 466
Eklund T 385, 387
Ekman U 443
Elmgren K 215
Engdahl E 434
Engström A 454
Engström J 16, 17, 19, 20, 202, 203
Engström K 464
Enlund K A 384
Erich Michelsson 186
Erich Nilsson 253
Erich Philipsson 183
Ericsson J 373
Eriksson H 383, 432

Ero E 443
Eskman E 31
Estlander E 88, 90
Estlander H H 90

F

Falkenberg S 262
Fazer E 160
Fazer J 159
Fazer Karl 160
Fazer Konrad 160
Fazer M 159, 160, 161
Fellman H 381, 382
Ferin V 220
Finnig herra 345
Floman J 390
Floman W 159, 160
Fogelholm B 459
Fogelholm G 230
Fogelholm (Rivalo) G 459
Föhr I 73
Forbes M 194
Forselles F a 398, 399
Forsell räätäli 277
Forsman J 458
Forsman W 159, 160, 366, 441
Forsman W R 441
Forssell B C 88, 89
Forssell E A 88, 89
Forssell P & G 379, 380, 475
Forssell T 90
Forsström V 456
Franck E M 485
Franck G 148
Franck J 485
Franck M 148
Franck (s Grotenfelt) R 147, 148
Franzen P 31
Franzén P M 320
Frisendorff E v 120
Frisendorff H v 119, 120
Fristedt K & A 483
Frölander-Ulf D W 442
Furuhjelm E 44, 80, 81
Furuhjelm Enny 82
Furuhjelm F 44, 81
Furuhjelm H 81, 82, 83, 230
Furuhjelm J E W 81
Furuhjelm M 82
Furuhjelm perhe 82, 83
Furuhjelm R 230

G

Galinis A 463
Garoff N 131
Gebhard H 119, 120
Gebhard (s Silén) H 120
Gerlander U 455
Gertz H 403
Gesellius-Lindgren-Saarinen arkkitehdit 369
Gilse van der Pals M v 402
Gilse van der Pals S v 400, 402
Gleisner E 456
Gleisner perhe 456
Godenhjelm B 462
Grabowsky J 434
Grabowsky K J 434
Grabowsky S 434
Granberg E 111, 112
Granberg H 112
Granqvist K V 103
Granqvist (s Kollin) A C 103
Graves J 215
Greta Tuomaantytär (Degerholm) 262
Gripenberg E M 398
Gripenberg S 140, 401
Grotenfelt Å 148
Grotenfelt N B 147, 148, 485
Grotenfelt (s Levón) H A A 148
Grüne K A 171, 172
Grönfelt H (v Stockmann) 193
Grönfelt L 186
Grönfelt (Svanström) A 191, 193, 194, 200, 242
Grönlund E 398
Grönlund L 208
Grönqvist K U 485
Grönros H 127, 128
Gundersen R 456
Gustafsson M 431, 454
Gustafsson R 47
Gutofsky G 205, 225, 229
Gutofsky J H 205, 229
Gutofsky (s. Silfverskiöld) C C 205

H

Hagert U 311
Hakimdshan H & S 455
Hallbäck (myöh Tefke) E 113, 114
Hallbäck O 113, 114
Hallbäck P H 113, 114
Halonen J 432
Hanemann M 458
Hans Halvarsson 183
Hansson B 49, 51
Hartman H E & E M T 125, 126
Hedström G 353, 453
Hedström H 453
Hedström I 453
Heikel A O 401
Heikel E 401
Heikinheimo M 478
Heikkilä R 443
Heikkinen E 465
Heino L 398
Heinonen A 173
Heino V 398
Helander A W 133, 134
Helenius G 456
Helin J 31
Helin S 458
Heliövaara H 356
Helle G 457, 465
Hemmer E 454
Henell L 458
Henning F 454
Henrik Andersson 253
Henrik Erikinpoika 253
Henriksson E 106, 107
Henriksson H 384
Henriksson K 167, 320
Henriksson M 483
Herbert G 159, 161
Herrala H 144, 145
Hertzen G v 118
Hertzen H v 118
Hertzen K v 118
Hertzen Margit v 118
Hertzen M-L E v 457
Hertzen M v 40, 116, 118
Hertzen M v jr 118
Hertzen (s. Alfthan) G v 40, 60
Hertzen v (suku) 40
Heurlin L a 443
Hilén E 398
Hillo H 330
Hillo M 465, 476
Himanka rak.mest. 442
Hindrich Erichson 183
Hindsberg 172
Hindsberg A 172
Hindsberg H M 172
Hindsberg K G 171
Hindsberg L 172
Hindsberg R 172
Hisinger C G 209, 225
Hisinger J W 208, 209, 247
Hjelt V 120, 379
Holmberg E V 480
Holmberg H 436
Holmlund M 483
Holmström A 31
Holmström E 31
Holmström G E 305
Holmström I 31
Holmström K 31
Holmström O 31, 483
Holmström R H 474
Holmström W 31
Holopainen E 358, 459
Holopainen R 461
Homén E A 116, 118
Honkanen L 398
Hornborg A & A 110
Hukkinen T 95, 96
Hursti H 155
Hursti T 155
Hyvärinen M 438
Hägglund S R 486
Häglund H 31
Hällsten A H 439
Hällström F M 76
Högsten A 124
Högsten V 123, 124
Höijer T 478
Höijer T & T 478

I

Idestam F 230
Ilivitzky J 400
Inberg J A 111
Istomin N 123
Itkonen A 465
Itkonen H 480

J

Jalasmaa (Johansson) B 463
Jansson A 300
Jansson A F 215, 300
Jansson T 464
Jaskari E & L 397
Johansson E H 129, 130
Johansson E W 31, 104
Johansson G 31, 104, 105
Johansson J 31
Johansson puutarhuri 220
Johansson S A 104
Johansson T 443, 486
Johansson V 444
Jokinen I 458
Jonasson F 367, 368
Jonasson O 436
Jonasson S 436
Josefsson A A 468
Juhana III kuningas 185
Julin G 456
Juote M 356
Juote O 316, 347
Juslén G 128, 138, 153
Juslén (s Tollander) M 133, 135, 138
Juslin W 398
Juusten (Gyllenlod) B 14, 15
Juusten P 14
Jäämaa K 153, 154
Jäderholm H 113, 114
Jäger A A 439
Jäger A & K H 439
Järnefelt maanmittari 89
Järvi J 181, 338, 394, 395
Järvinen K 334

K

Kaarle herttua 15
Kaarle XI kuningas 186
Kahari E A I 465
Kajander kirkkoherra 89
Kajander U 17
Kajanko A & F 328, 471
Kajaslampi K 455
Kako K V 396
Kaleva A 163

Kaleva H 163
Kaleva S 163
Kalke J T & H 459
Kangasoja V 431
Karjalainen A 161
Karlberg K 280, 320, 340, 387
Karlberg perhe 318
Karlenius G 106, 107
Karlenius K 464
Karlsson G 423, 425
Karlsson G A 439
Karlsson H G 481
Karlsson K 423, 425
Karlsson W 181, 466
Karvinen E 286
Karvonen J J 142, 143
Kasanen G & T 127, 128
Kekkonen U 161, 286
Kekoni 155
Kellander N 200
Kellgren H 228
Kellgren L 229
Kellgren S 228, 229
Kellgren suklu 217
Kerkkonen G 436
Kerkkonen M 436
Kerttula H 438
Kesti M 465
Ketola J N & A A 462
Killinen S 478
Kilpinen (s. Alfthan) rouva 60
Kivi A 89, 119, 140, 473
Kivilahti K 479
Kivinen O 260, 284, 286, 287
Klüsmann E E 475
Klüsmann H 475
Knief B 427
Knief K 462
Koch A 476
Koch H 469
Koivula H 410
Koivula O 410
Kollin A 31
Kollin H 31
Kollin koulupoika 388
Kontio J 356
Kontro K 377, 379, 445
Korhonen A & A R 457
Korte J & I 127, 128
Kosam E 31
Kosam F 31
Kosam K 31
Kousa M 398
Krause M I 123
Krause S H 123, 125
Kristiina kuningatar 200
Krook G 205
Krook J M 206, 207, 208
Krusius-Ahrenberg L 436
Krusius F F 411
Kruskopff P A 210
Kukkola J 150
Kukkola O 150
Kukkola S 150
Kuosmanen J 376, 377
Kuparinen P 311
Kurtén O 409
Kustaa IV Adolf kuningas 187
Kustaa Vaaasa kuningas 186
Kylander K E 485

L

Labbart H 200
Laethén J R 139, 140
Lagerborg R 230
Lagergren A 352
Lahtinen A 454, 455
Lahtinen I 454
Laitinen I 455
Laitinen K O & O 421
Lampén O 110
Landen T T 320
Larsson E 443
Lassen I 434
Lasse Nilsson 199
Lassila A 367, 368
Lassila M 367, 368
Laurell G A 219, 320
Laurell J F 28
Laurell K A T 28, 29, 33
Laurent A 379
Lauri Mikonpoika (Lars Michelson) 183, 185, 193
Leander A A 417
Leander I A 416
Lehtinen I 81, 84
Lehtosuo E K 149
Lehtosuo O 149
Lekman I 464
Lekman V 464
Leopold W & U 209
Levón A A 148
Liemola L 148
Liimatainen K 457
Liinamäki G 324, 453
Liman viljelijä 206
Limnell C 16, 201, 203, 204
Lindberg A 248, 249, 250, 251, 252, 254, 255, 268, 270, 292, 315, 325, 332, 340, 342, 391, 458, 474, 475, 476
Lindberg F 470
Lindberg I J 254
Lindberg J 248, 251, 252, 254, 255, 260, 320
Lindberg K 251
Lindberg K F 248, 252, 254, 258, 268
Lindberg L 181, 250, 251, 254, 255, 258, 270, 275, 342, 346, 352, 353, 388, 391, 427, 443
Lindberg liikennöitsijä 388
Lindberg O 458
Lindberg perhe 271, 325, 343
Lindberg S 486
Lindberg T 470
Lindberg V 483
Lindblad A 181, 320, 333, 408
Lindelöf O 344
Lindfors T 443
Lindgren A E 112
Lindgren E 373, 375
Lindgren O 320
Lindgren V 111, 112
Lindh K H 110
Lindholm A 448
Lindholm F 423
Lindholm H 303, 440
Lindholm K L 106, 107
Lindholm R 221, 268, 320, 440
Lindman L V 103
Lindroos C 304
Lindroos J F 304
Lindroos K G 398, 399, 400, 423, 424
Lindström K 457
Lindström K & E 457
Linkomies E 368
Liukkonen R 392
Lorch E 390, 448
Lorch M 448, 451
Louhe M 467
Louhe P 467
Louhe R 467
Louhivaara J 444
Lowenetsky A 376
Lowenetsky E 376
Lundbäck A 219
Lundmark E 153, 154
Lydecken H 164, 165, 167
Lydecken J 71, 167
Lydecken (s Ahlström) I 165, 167
Lystman J W 466
Lystman W 466
Lyytinen opettaja 89
Lång N E 142, 143
Lång (s. Schildt) K 142, 143
Löfström K 442
Lönnberg G 30
Lönnberg-Heikkinen A 465
Lönnberg (s. Alfthan) E 30, 40, 60
Lönnrot E 140
Lönnström F 469

M

Maajoki V 257
Maanaho M 281
Mäkinen E 181, 394, 395
Mallenius R 83
Malmqvist E 474
Malmqvist perhe 474
Malmström K 34
Mannermaa K H & L 127, 128
Mannermaa P 127
Mannio N 405
Marcks G J 200
Maria Erikintytär (Sjöman) 262
Martens H v 220
Martin E 197
Marttinen R 357, 358, 359, 360
Matikkala A 101
Matikkala T 101, 102
Mats Jöraninpoika 242
Mats Mattson 253
Mats Persson 183
Matts Jöraninpoika 253
Mattson J 31
Mattz Eskellson 242
Maurinsalo R T 396
Mechelin L 300, 304
Meij J 194
Meij S 194
Mellin (Armfelt, Taube) S E 194, 195
Mellin L 186, 194
Menšikov ruhtinas 214
Mikonsaari E K & L M 467
Minck E 381, 382
Mitterhusen K 476
Montell E 468
Munck C L 298
Murasmaa H 366
Murasmaan J 366
Murto M 144, 145
Mykkänen A 464
Måsbäck A & A 423
Måsbäck K A 423, 424

N

Nagajev A 187
Naumanen M 397
Naumanen Samuli 259, 397
Naumanen Sulho 342
Nemes B 77
Nemeschansky W 400
Nemes I 77
Nemes J 77
Nerdrum A 432
Niels Nielsson 183
Niemi M 113
Nieminen M 334
Niemistö K 106, 107
Niemistö L 106, 107
Niemistö M 106, 107
Niesvaara A T 439
Nikula T A 367, 368
Nils Andersinpoika 253
Nordblad F 429, 430
Nordfors A M 381, 382
Nordfors F A 382
Nordqvist J 196, 197
Nordström A 439

Nordström N 463
Nousiainen M 161
Nupnau P 456
Nyberg K A 83
Nyberg K T 398, 399
Nybom B 139, 140, 141
Nybom H 141
Nybom H R 139, 141
Nybom O 141
Nyholm C A 278
Nyholm F 31
Nyström A & I 383
Nyström E 220
Nyström G 166, 167
Nyyssönen I 94

O

Odenwall B 486
Ohlsson A 462
Ohlsson C G 462
Oksanen J E 103
Olander E 200
Olin B 486
Olin J 31
Olin M 86
Olsson H & E 129, 130
Olsson J S 398
Olsson P 34, 84, 86, 121, 124, 131, 145

P

Paakkanen perhe 423, 426
Paananen J V 376, 377
Paavilainen S 311
Packalén E 427
Packalén J 427
Påfvel Philipsson 183
Pahlman H 358
Pahlman K 358
Palén W 129, 130
Palmberg A 303
Palmgren G 42
Palmgren (s. Tawaststjerna) U 42, 43, 146
Palmqvist A 119
Palmqvist V 381, 382
Palo T 124
Parhiala M 423, 425
Pasuri E 103
Pasuri (myöh Antikainen) L I 103
Pesonen A 295
Petäjä K 454
Petrell C G 125
Petrell H E 114
Petrell L 113, 114, 125
Pettersson D M 457
Pettersson O E 18
Pettersson S & K 483
Pfaler I v 173
Pfaler L v 171, 485
Pfaler (s. Levón) S v 171
Pietari I keisari 298
Pietilä M 461
Pippingskiöld J A J 28
Pipping suku 217
Pipping W 229, 230, 485
Pöyhönen P 444

R

Radowitz O v 34
Ramm-Schmidt H 411
Randelin M 457
Randén B 376
Randén E 376
Ranin G 143
Rantala A 483
Rantala J 268, 475
Räsänen L 398
Rasmussen A 434
Rasmussen H 484
Rasmussen N 219, 485
Rasmussen O 434
Rauhala A 157
Rautakivi J 260
Rautauoma A 475
Rein H 458
Remander C 18
Remander Fredrik 17, 20
Remander Fredrika 18
Remander G F 18
Remander H 18
Remander K O 18, 26
Renvall H 279
Reponen O 443
Rettinen P 311
Reunala L 260, 438
Revell V 171, 172, 181, 421, 422
Richter C 475
Richter F 475
Ripatti A-K 158
Ripatti L (Iiris Uurto) 157, 158
Rivalo (Ringvall) E 459
Rokassovski A 214
Rokassovski P 214, 226, 299
Rosenbröijer E 209
Rosenbröijer N A 209, 210, 229
Rosenbröijer (s Leopold) S W 209
Rosenius N E 211
Rosenlund K 31
Rostedt A A 464
Rostedt S A 464
Roswall R R 26, 41
Roswall (s. Remander) L A 26
Rubinstein N 268, 421, 422
Runeberg J L 165, 208, 210, 216
Runeberg J V (Hannes) 216, 230
Runeberg L 164, 165, 230
Runeberg R 215, 216, 217
Runeberg (s Levón) G 165
Runeberg suku 217
Runeberg W 217
Rydberg herra 278
Rönnberg H E 442

S

Saari (Wikberg) V S 442
Saikku (s. Tukiainen) M 169
Salenius P 175
Salmelin P J & P R 125, 126
Salmi F 31
Salminen U 259
Salomaa A 100
Sandberg G 86
Sandell E M 480
Sandell E V 480
Sandell J E 480
Sandell V G 480
Sandström A 349
Sandström J A 397
Sanmark insinööri 300, 304
Santala S 280
Saris E 463
Saris N E & E 463
Saris S 463
Sarlin G 418
Sarlin H 418
Sarmaja perhe 444
Sarnow-Tukiainen U 157, 158
Saurén C 299, 301
Savolainen P & L 156
Saxén R 101
Schauman A 227
Schauman M 332
Scheteling O 476
Schildt E 142, 143
Schildt H 405, 406
Schildt (s Rosenlew) J J 142, 143
Schjerfbeck H 395
Schulman C F 300
Schulmann M 83
Schultén M a 46, 47, 49, 56, 164, 165, 236
Schumacher I-L 457
Schybergson M G & E 485
Seeck A O 427
Segersven T 458
Seidenschnur K 471, 472
Seidenschnur O 472, 475
Seidenschnur (Stockmann) D 473
Selin E 218, 366
Selin J 366
Selin (s. Castrén) S 218
Seppälä T 443
Sergelius A 448, 451
Sergelius M 451
Setälä E N 401
Sievers R 369, 370, 371
Sigismund kuningas 15
Silén H 119, 120
Silfverskiöld 205
Silfverskiöld P C 204
Silverskiöld (s Kuhlhielm) A M 204
Sinitähti A 344
Sinnemäki A 431
Sjöberg J 442
Sjöblom A 378, 452
Sjöblom E 452
Sjöblom F 259, 320, 378, 452
Sjöblom J 19, 383
Sjöblom L 19
Sjöblom O 378, 452
Sjöblom V 259, 452
Sjögren A J 82
Sjöholm I A 416, 420
Sjöholm J A 416, 418
Sjöholm J H 264, 415, 416, 418
Sjölin J 127, 129, 130
Sjöman E 262
Sjöström 155
Skurnik A 400
Skurnik J 400
Skutnabb J 457
Snellman E 143
Snellman J G 443, 462
Snellman J L 142, 143
Snellman J V 143, 211
Sohlberg 485
Sohlberg S 381
Sohlberg T 381
Sohlström A 200
Soinio E 455
Soinio K 455
Soinio O 455
Soinio R 345
Sorjanen A 462
Sourander A 129, 131
Spången B v 298
Spåre H 396
Spennert G C 282
Spets G 442
Spets I 442
Stålarm A 185
Stålhandske T 193
Stambej B 474
Stambej S 474
Stambej U 345
Standertskjöld-Nordenstam C-A 218
Standertskjöld-Nordenstam (s Castrén) M 218
Stenbäck E K 459
Stenberg A M 429
Stenberg J 429, 431
Stenberg R 144
Stenholm E 473
Stenholm H 389, 473
Stenvall A 111, 112
Stiller A 400
Stina sotilaan vaimo 262
Stjerncreutz A 392
Stjerncreutz J 394, 395

Stjerncreutz M 360
Stjerncreutz S 394, 395
Stjerncreutz Signe 394, 395
Stjerncreutz Z A 394
Stockmann F 461
Stockmann F v 193
Stockmann G F 475
Strandberg W 456
Strand P 345
Suhonen 398
Suhonen K 454
Suikki I 174
Suna M 145
Sundman 372
Sundman B & T 442
Sundman D 230
Sundman H 446
Sundman J 230
Sundman O 447
Sundman perhe 313, 446
Sundman T 372
Sundqvist M 373, 375, 381
Sundström E A 164, 165
Sundvall A 465
Sundvall N 443
Sundvall T 465
Sunila S E & M E 438
Suomalainen 155
Svanström A 186, 193, 200, 242
Svanström A R 119
Svanström H 193
Svanström (s. Palmqvist) H 119
Svanström (v Bönhard, Brunow) G 193, 194
Svedlund G & T 400
Sysiö J P 403
Syväoja S 66, 387
Söderhjelm E 218
Söderhjelm I 218
Söderhjelm T 218
Söderlund G N 443
Söderlund J H 478
Söderlund K 31, 486
Söderström E 219
Söderström G O W 402
Söderström L M 400, 402

T

Tahir R 125
Tahir Z 125
Takolander G 123
Tallgren H 21
Taube O 194, 200
Tauro E 464
Tawaststjerna A 33, 41, 42, 109
Tawaststjerna S 42, 43
Tawaststjerna (s. Laurell) J M 33
Tawaststjerna (s. v Pfaler, myöh v Radowitz) G 34, 71, 173
Tawaststjerna V 29, 33, 34, 35, 171
Tefke A 121
Tefke W 71, 114, 119, 121
Tengström F 210, 211
Tengström J J 228
Tengström K 228, 229
Tengström O 118
Tengström suku 216, 217
Tengström (s v Hertzen) E 118
Terho O 260
Thuneberg A 383
Thun R 469
Thunström (s Tawaststjerna) M 146
Tikanvaara M 452
Tikkanen H 222, 231
Tikkanen J 228
Tikkanen J J 213, 216, 222, 228, 231, 485
Tikkanen P 228
Tikkanen R 34, 216, 222, 231
Tikkanen suku 217
Tillander H 152, 258, 485
Tillander M 151, 152
Tillander V 151, 152, 154
Timonen E 438
Toiviainen M 476
Toivola U 483
Tollander Emil 118, 133, 135, 138
Tollander I 133, 135
Tollander R 133, 135
Tollander (s. v Hertzen) Elsa 118, 133, 135
Toll F 207, 208
Topelius Z 227, 297
Troil (s Nybom) I v 141
Tukiainen P 157, 158
Turpeinen O K & A E 452
Tuunanen T 455
Tuunanen V & M-L 471
Törnroos A 432
Törnroos C 379, 380, 448
Törnroth G 390

U

Udvardy (s. Björklund ent Ehnberg) M 110
Ullner W 300
Ungern-Sternberg E 402
Unhola I 328, 470
Unhola J 328, 432, 454, 470
Utriainen R 118
Utriainen (s Kivekäs) E 118
Uurto Iris katso Ripatti 157

V

Vaahtera H V 459
Vaalas P 181, 338, 478
Valkonen P 430, 431
Vallila O 162
Valtonen K J 476
Varala V 442
Veckström K 483
Veh F v 76, 170
Veijola I 420
Veijola K 420
Vepsäläinen V 268, 392
Vepsäläinen Viljo 392
Vikstrand J 454, 455
Vikström opettaja 389
Vilén A 250, 390
Vilén Axel 390
Vilenius V 432
Vilén perhe 391
Vilhonen S 221, 293, 438, 440, 483
Viling S 199
Vinberg P 353, 483
Virtanen B A & S L 412
Voss-Schrader A 398
Voutilainen T S V 480
Vuolanko V H 421

W

Wainio E J 81, 84, 85
Wainio T 81
Walden E 367, 368
Walden J 368
Walden M & K & R 367
Walden R sr 368
Wallenius J 31
Ward D 444
Weckman E T G 409
Weckman G 409, 460
Wecksell A 116, 117
Wegelius E 475
Wegelius L 100
Wegelius T 97, 98, 100
Wennerqvist A 448
Westerling E 211, 297
Westerlund B 160
Westerlund H 461
Westerlund S 461
Westerlund T 71, 159, 160, 163, 174
Westermarck A 461
Westermarck L E 461
Wetter A 186
Weurlander K 31
Wigg G V 162
Wiik S 459
Wiik S O 469
Wikberg M 442
Wikholm A 470
Wiklund L 456
Wikman A 443
Wikstrand H S 455
Wikström K 175
Wikström K R 158
Wikström M E 320
Wikström (perhe) 41
Wikström U 174, 175
Wilenius R 167
Wilenius (s. Ant-Wuorinen) A 167
Willebrand L v 371, 372
Willebrand P & J & M 369, 372
Willebrand R v 332, 355
Winblad A 200
Winckelmann E 369, 370, 371
Winckelmann H 369, 370, 371, 372
Winckelmann (v Willebrand, Sundman) R 369, 371, 372, 447
Winqvist K 442
Woutilainen J 470
Wrede K A 83
Wright F v 211
Wright J v 210
Wright M v 210, 211, 297
Wuorio S 444

Z

Zatopek E 60

Å

Åvall K G 300

Ä

Äikiä A 103

Ö

Öberg E 106, 107, 213
Öberg Ellis 107
Öberg I 107
Öhberg H 31
Öhman H 465
Öhman S 18
Örum S 129, 131
Övergaard (s Tawaststjerna) C 34, 35